

ŠOLSTVO - ZADEVA VSEH OBČANOV

V javni razpravi o osnutku zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja je večina naših prosvetnih delavcev in občanov med drugim:

● **POZDRAVILA** predvideno zagotovitev stalnih dohodkov za vzgojo in izobraževanje v skladu z razvojem našega gospodarstva, kakor tudi izravnano povprečnih osebnih dohodkov prosvetnih delavcev s povprečnimi osebnimi dohodki enako kvalificiranih delavcev v drugih delovnih organizacijah itd.

● **FREDLAGALA**, da se financiranje splošno izobraževalnih šol loči od financiranja drugih vzgojno izobraževalnih dejavnosti, nadalje da naj občinske skupščine same odločajo o velikosti teh izobraževalnih skupnosti, zakon pa naj določi proizvodno izobraževalne skupnosti (za poklicne in srednje strokovne šole) ter republiško izobraževalno skupnost (za dvojezično, manjšinsko in posebno šolstvo, nadalje za višje in visoke šole, tozadevne znanstvene zavode, institute in podobno.).

NAJPOMEMBNEJŠE NALOGE

Zaključena je reforma osnovnih šol. Zdaj bomo morali zaostri predvsem

UČINKOVITOST VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Ne samo v našem gospodarstvu, tudi na področju vzgoje in izobraževanja imamo določeno ekstenzivnost razvoja in „skrite rezerve“. Že v začetku letošnjega šolskega leta bomo morali vse napore usmeriti v reševanje najaktualnejših problemov, ki so:

- izboljšanje kvalitete vsega šolskega dela z uvažanjem sodobnejših oblik pouka v smislu večje racionalnosti in učinkovitosti pouka in učenja,
- izboljšanje učnih načrtov, strukture učnega kadra itd.,
- izpopolnjevanje zbirk učnih pripomočkov,
- povečanje skrbi za zdravje šolskih otrok z uvažanjem obveznih šolskih malic itd.,
- uvajanje celodnevne varstva osnovnošolskih otrok itd.

Reforma šolstva II. stopnje bo prav tako kmalu v javni razpravi. Po že opravljeni verifikaciji gimnazij prihajajo zdaj na vrsto razne strokovne šole, saj je tudi tu treba izboljšati kvaliteto in učinkovitost izobraževanja.

Ko danes na široko razpravljamo o nadaljnjem razvoju našega celotnega šolskega sistema, ki naj bo še bolj prilagojen potrebam našega gospodarstva in družbenega razvoja, je prav, da vsi posvetimo več pozornosti vprašanju vzgoje in izobraževanja naše mladine.

V zvezi s tem smo določili v tej številki našega lista več prostora med drugim zlasti problemom našega šolstva, pri čemer želimo osvetliti razvoj

in uspehe dveh naših stoletnikov ter najmlajše osemletke Na Jami. Nekaj vrstic posvečamo tudi glasbeni vzgoji.

NAŠA STOLETNIKA

Leta 1866 je v Avstriji izšel zakon o šolstvu, ki je bil za takratne razmere precej napreden, saj je med drugim predvideval pouk v — materinščini. Tako so po vsej Sloveniji (najprej seveda v mestih, nato pa tudi na podeželju) začeli mnogo uspešneje ustanavljati slovenske ljudske šole.

ŠENTVID JE BIL MED PRVIMI

Med prvimi je začela z rednim poukom nova šola v Šentvidu in sicer 10. maja 1866. Takratna enorazredna šentiviška ljudska šola je imela že 187 učencev.

Zaradi naglega razvoja šentiviškega obrtništva je število prebivalcev hitro narasčalo. Tudi šolskih otrok je bilo iz leta v leto več, zato se je število razredov stalno večalo.

Leta 1874 je umrl šentiviški rojak, izdelovalec klavirjev **Andrej Bitenc**, in zapustil vse svoje premoženje šentiviški šoli.

5. 11. 1882 so v Šentvidu odprli tudi **obrtiško šolo**, ki je imela 71 učencev.

7. 2. 1883 so ustanovili **šolsko hranilnico** in začeli mlado generacijo smotno vzgajati k varčevanju.

Leta 1885 so **občinski mošje iz Šiške** zahtevali od šentiviške občine, naj odstopi del sredstev iz Bitencovega sklada za zidanje šole v Šiški, vendar niti s sodno tožbo niso uspeli.

Borba naprednih in reakcionarnih sil

Kljub politični razcepljenosti in medsebojni strankarski borbi so se Šentvidčani odločno in vztrajno borili za razvoj in napredek svojega šolstva.

Tako je n. pr. **Janko Bajc**, ki je bil „nadučitelj“ šentiviške šole od leta 1909 do 1924, zapustil šoli svojo bogato leposlovno in strokovno knjižnico.

18. 8. 1910 so začeli v Šentvidu graditi res veliko in še danes moderno šolo (slika smo objavili v junjski številki). Zgradili so jo v rekordnem času, tako da se je že 14. oktobra začel v tej šoli redni pouk.

Leta 1924 je župnišče organiziralo nekajdnevni **demonstrativni štrajk** šolskih otrok zaradi namestitve naprednega šolskega upravitelja **Ivana Smajdeka** in premestitve nekaterih klerikalnih učiteljev.

Nato so se vse do leta 1927 vrstile **burne občinske seje**, dokler ni napredni in za šolo vneti **Valentin Babnik** iz Glinc

zmagal nad svojimi nazadnjaškimi nasprotniki. Šentvid je takrat dobil poleg višje organizirane osnovne šole še svojo **meščansko šolo**.

Leta 1928 je začel delovati tudi znani šentiviški **mladinski pevski zbor**, ki ga je vodil **Maks Jovan**.

Leta 1931 so odprli **otroški vrtec** za predšolske otroke.

Leta 1936 je **sprememba političnega režima** pregnala iz šole napredne učitelje. Vodstvo šole je prevzel **Leopold Hladnik**.

30. 4. 1941 so slovenske učitelje zamenjali okupatorjevi šolniki, ki so šentiviško šolo vključili v hitlerjanski potujočevalni aparat. Z izredno bogato šolsko in učiteljsko knjižnico so kurili centralno kurjavo.

Šentiviško šolstvo po osvoboditvi

Že 22. 6. 1945 je bil pod upraviteljstvom Marije Komarove obnovljen pouk v materinščini. Učenci so z vneto hitro nadoknadili, kar so zamudili v letih okupacije.

15. 10. 1945 je začela s poukom tudi **gimnazija**, ki je imela takrat 200 dijakov.

Leta 1948 je bila ustanovljena **glasbena šola**, ki jo je v tistem času obiskovalo 72 dijakov.

Po **šolski reformi** leta 1958 ima šentiviško šolstvo naslednje vzgojno izobraževalne zavode: osnovno šolo „Franc Rozman - Stane“, osnovno šolo „Alojz Kebe“, gimnazijo, glasbeno šolo, vzgojno varstveni zavod „Rezika Dragar“ in dom vajecev.

Šentiviško osnovno šolo je ob njeni stoletnici predsednik SFRJ **Josip Broz Tito** odlikoval z redom zaslug za narod s srebrnimi žarki. **Č. K.**

Š M A R T N O

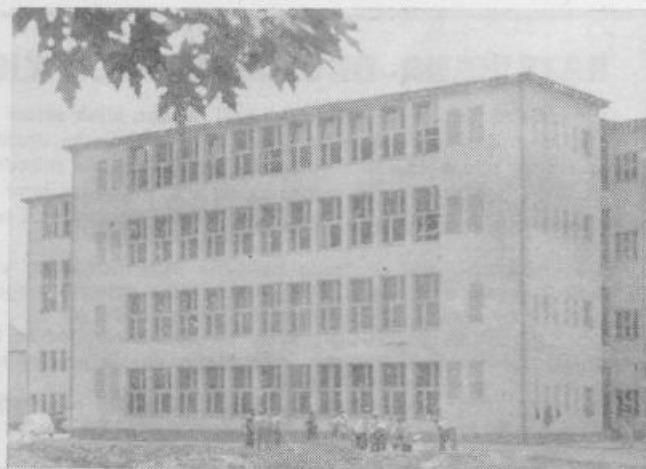
POD ŠMARNO GORO

Pod Šmarno goro, ki se skupno z **Grmado dviga nad Savo** in severnim delom **Ljubljanskega polja**, se nahaja **Šmartno**, ki je letos prav tako proslavilo stoletnico svoje šole.

Do leta 1866 so tukajšnji otroci obiskovali le nedeljsko šolo in sicer v hiši **Matevža Gradišnika** na Puščavi.

7. maja 1866 se je začel redni pouk v novozgrajeni enorazredni ljudski šoli. Učil je cerkveni organist in mežnar. Zdaj je v „stari šoli“ dom krajevnih družbenih organizacij.

Po potresu 1895 so zgradili novo večje šolsko poslopje za dvorazrednico. Število otrok je od leta do leta naglo narasčalo. Tudi šolsko poslopje se je zaradi tega moralo večkrat povečati z novimi prizidki za nove razrede.

Pred letom dni je začela svoje vzgojno in izobraževalno poslanstvo tudi nova osnovna šola „**Rihard Jakopič**“ Na Jami v Zgornji Šiški. Učenci te šole so s prostovoljnim delom sami uredili okolico šole ter pripravili načrt za ureditev šolskega parka.

Leta 1950 je bila tukaj ustanovljena nižja gimnazija, ki pa se je leta 1958 združila z osnovno šolo v enotno osemletko, ki je dobila ime po narodnem heroju **Stanetu Koscu**.

Leta 1964 je bilo šolsko poslopje v celoti preurejeno ter napeljan vodovod in centralna kurjava. Tudi zdaj je raz-

širjeno šolsko poslopje pretesno ter gostujejo nekateri razredi in vzgojno varstvene ustanove v stari šoli.

Taka je bežna razvojna pot našega stoletnika, ki nima le častitljive preteklosti, temveč je zlasti danes pomembno zarisče bogatega vzgojnega in izobraževalnega dela. **P. L.**

GLASBENA ŠOLA NA NOVI POTI

Glasbena šola „**Franc Šturm**“ obsega območje občin **Bežigrad** in **Šiška**. Lani je imela 1258 gojencev in 77 glasbenih pedagogov. Na tej največji glasbeni šoli v Sloveniji se gojenci učijo igranja na harmoniko, klavir, violino, pihala, trobila, tolkala, kitaro, dalje solopetje, ritmiko itd. — Lani je priredila šola 84 koncertnih in mešanih javnih nastopov, trikrat so njeni gojenci gostovali v oddaljenejših krajih (tudi v Trstu), devetnajstkrat pa so lani tudi snemali na RTV Ljubljana.

Ob koncu lanskega šolskega leta je prevzel vodstvo naše glasbene šole znani glasbeni pedagog **Janez Bitenc**. Zaprtili smo ga za kratek razgovor:

— **Kakšen je namen vaše glasbene šole?**

Iz svojih gojencev ne nameravamo narediti glasbenih profesionalcev. Predvsem nam gre za to, da bi v naših pionirskih in mladinskih vzbudili in razvijali sposobnosti za globlja glasbena doživetja in večjo glasbeno zavest, ki je brez dvoma potrebna tudi sodobnemu človeku.

— **Kakšne spremembe predvidevate v delu vaše šole?**

Predvsem želimo tesnejšo povezavo z osnovnimi šolami. Zaradi tega bomo pogosteje nastopali na teh šolah. Ustanovili bomo tudi več pevskih zborov in organizirali seminarje za prosvetni kader nižjih razredov osnovne šole.

— **Iz katerih družbenih slojev imate največ gojencev?**

Dve tretjini naših gojencev sta iz družin nameščencev, za-

to bomo v prihodnje poizkušali pritegniti k naši glasbeni vzgoji čim več delavske in kmečke mladine.

— **Kakšen je gmotni položaj šole?**

Zaradi razumevanja občinskih skupščin **Bežigrad** in **Šiška** naša šola letos nima gmotnih težav. Prav zaradi tega bomo lahko svoje delo kvalitetno poglobljali in ga širili ob ugodnem občutku zadovoljstva zaradi razumevanja naših potreb.

— **Torej je vaša šola edina, ki nima nobenih gmotnih težav?**

To pa zopet ne drži. Težav nam ostane še precej. Naj omenim samo najpomembnejšo: naši šolski prostori v Sp. Šiški so majhni, zlasti pa vlažni in zaradi tega neprimerni.

POMNI!
Javna tribuna
je najcenejši
slovenski list